

4. Pasquier P. Cohérance et conversation entre agents: vers un module basé sur la consonnance cognitive / P. Pasquier, B. Chaib-Draa. – Paris: Hermes Science Publication, 2001. – p. 188-203.

Summary. The article deals with the system analysis of modern foreign linguists on the problem of cognitive dialogue and polylogue. The main attention is focused on cognitive agent as a component of the mentioned types of discourse.

Key words: dialogue, polylogue, cognitive agent, multi agent discourse.

УДК 811.134.2

О.Є. Куриленко

ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО ЯК ОДИН З БАЗОВИХ ПРИНЦИПІВ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Лінгвокраїнознавство – один з аспектів викладання іспанської мови в середній загальноосвітній школі. Вивчення іспанської мови пропонується не лише на основі мовного матеріалу, а й за допомогою географічних, історичних, побутових та інших національних реалій Іспанії. Розглядаються три прийоми лінгвокраїнознавства (презентація, закріплення та активізація) та практичні завдання, вправи кожного з трьох прийомів.

Ключові слова: Іспанська мова, лінгвокраїнознавство, національна та інтернаціональна культура, культурні та історичні національні реалії Іспанії, презентація, закріплення, активізація, практичне застосування, вправи.

З моменту набуття Україною статусу незалежності, в країні постійно відбувається інтернаціоналізація майже всіх аспектів суспільного життя, розширюються міжнародні зв'язки, включаючи туристичний та комерційний бізнеси, відкриваються кордони. Для повноцінної діяльності людини в сучасному суспільстві, для її повної реалізації у всіх сферах науково-технічного, економічного та загальнокультурного прогресу постає питання необхідності знання іноземної мови.

Сучасна методика навчання іноземної мови має декілька актуальних проблем, й одна з них – орієнтування всього навчального процесу на активну самостійну роботу учня, його постійний саморозвиток, на уміння користуватися отриманими знаннями в реальному житті, а не тільки на їх максимальне отримання. При цьому у сфері навчання іноземним мовам постійно відбуваються процеси оновлення, які надають педагогам право та можливості самостійно обирати методику навчання, учбові посібники та інші навчаючі заходи.

Так, для вивчення розмовної іспанської мови, її лексикології, пропонується один з учбових посібників викладача іспанської мови та літератури Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка В.В.Шишкова. Посібник побудований за тематичним принципом. У послідовності розташування тем враховується рівень складності лексико-граматичного матеріалу. Лексичний мінімум укомплектований з урахуванням частотності та ймовірності його вживання в усному мовленні. Ілюстративним матеріалом служать діалоги, монологи, розповіді, прислів'я, зібрані автором в Іспанії і Кубі. Посібник не нав'язує власний підхід і розрахований на творче використання матеріалу з боку викладача в проведенні занять. [2.2]

Одним з ефективних прийомів розвитку творчих здібностей учнів при навчанні іноземним мовам є лінгвокраїнознавство.

Лінгвокраїнознавство, як фонетика, лексикологія, граматики та стилістика, є одним з аспектів викладання іноземних мов. Це з'єднання в навчальному процесі мови і відомостей про національну культуру країни, мову якої ми вивчаємо. Адже кожна нація складається з національної та інтернаціональної культури, елементи та реалії якої не можуть цілком збігатися з культурою рідної країни. Реалії це, насамперед, назви, предмети, факти, національні імена, міфологічні істоти, властиві певним націям та народам.

Так, один з прикладів іспанської культурної реалії – традиційний музично-танцювальний стиль Фламенко, що походить із Андалусії (один з регіонів Іспанії), це – злиття музичного супроводження, співу та танцю, що нараховує декілька десятків різновидів (більш ніж 50).

Існують реалії, що є в наявності обох культур, рідної та країни, мову якої ми вивчаємо, але розрізняються якою-небудь ознакою, або ж цілковито. Наприклад, в один і той же вечір (напередодні Різдва Христового згідно християнської релігії) 6 січня український та іспанський народи відзначають свята, що майже повністю відрізняються одне від одного. Також як і Святий Вечір в Україні, в Іспанії

в ніч з 6 на 7 січня починається свято “День Волхвів”, присвячене трьом біблійським Волхвам Каспару, Бальтазару та Мельхіору. Пишно одягнені ці три біблійські персонажі, знаходячись у святково прикрашених колісницях, дефілюють містом, прибувають до помешкань іспанських дітей й роздають їм смачні солодоші та сувеніри. В цю ніч маленькі іспанці пишуть записки святим Волхвам й вранці під ялинкою знаходять бажані подарунки від люблячих чарівників. І якщо в Україні наступний день є одним з головних релігійних свят, то в Іспанії 6 січня, а саме вночі з 6 на 7 січня, закінчуються зимові релігійні свята, й починається великий розпродаж й робочі будні.

Інтернаціональні реалії це – реалії, що відрізняються тим чи іншим національним наповненням: ідеї, концепції, філософські та художні течії, історичні події, що народилися в Іспанії, але складають неабиякий внесок у світову культуру. Наприклад, виникнення кубізму як художньої течії пов’язують з двома відомими художниками Пабло Пікассо та Жоржем Браком, що за походженням були відповідно іспанцем та французом. Але найголовнішу роль у становленні нового напрямку відіграв саме Пабло Пікассо. Зародження кубізму теоретики пов’язують з картиною П. Пікассо “Авіньонські дівчата”. Зображаючи п’ять оголених фігур, художник пропонує глядачеві небачене досі трактування людського тіла. Геометризація форм, що була накреслена в “Авіньонських дівчатах”, стала однією з характерних ознак образотворчої мови кубістів, що надає нам право вважати всесвітньовідомого іспанського художника засновником цього стилю живопису.

Лінгвокраїнознавчі прийоми викладання іноземної мови розподіляються на три етапи:

- презентація (первісне ознайомлення учнів з новим матеріалом);
- закріплення (або запам’ятовування, тобто первісно отримані знання, уміння та навички перекладаються з короткочасної пам’яті в довготривалу);
- активізація (отриманий та засвоєний матеріал вживається на практиці, виводиться в діяльність мови, що вивчається).

Розглянемо практичне застосування цих етапів при вивченні іспанської мови на прикладі матеріалу побутової сфери спілкування – рецепти приготування національних блюд.

Перший етап містить в собі, насамперед, історично-географічну презентацію національної кухні Іспанії, а саме одного з найпопулярніших в усьому світі національного іспанського блюда – валенсійської паеллі (коротке повідомлення про історію та традиції національної іспанської кухні та безпосередньо паеллі, включаючи латинське походження її назви; інгредієнти вищеназваного блюда; її різновиди та способи приготування; лексико-граматичний матеріал складається з введення нових лексичних одиниць (la paella, el arroz, el agua, el agua fría, el agua caliente, la zanahoria, la cebolla, la carne; la cocina, la cocina de gas; cocinar, calentar, preparar la comida, poner la mesa, cortar, echar), їх фонетичного відпрацювання та введення нової граматичної теми, наприклад, складного минулого часу, що має зв’язок з теперішнім: утворення та вживання Pretérito Perfecto de Indicativo на прикладах preparar – готувати, cocinar – кулінарити, cortar – різати, echar – кидати та утворення participio pasado дієслів індивідуального відмінювання, наприклад: накривати стіл – poner la mesa (he puesto la mesa, has puesto la mesa, ha puesto la mesa, hemos puesto la mesa, habéis puesto la mesa, han puesto la mesa).

Для закріплення первісно отриманих знань та умінь пропонується ряд лексико-граматичних вправ. Наприклад:

1. Поставте речення у множину.

1. Mi amiga sabe cocinar muy buena paella. 2. Para prepararla ella toma el arroz blanco, la carne de gallina y azafrán. 3. ¿Te gusta cocinar? – Sí, me gusta mucho. 4. Anita ha comprado la carne de conejo y el arroz negro. 5. ¿Qué sabes cocinar tú? – Sé preparar diferentes platos de la cocina ucraniana. – ¿Y tú? – También sé cocinar los platos ucranianos. 6. ¿Quién ha preparado la paella tan sabrosa? – La ha hecho mi abuela. 7. Cada día mi prima come la paella en el comedor de la Universidad.

2. Розкрийте дужки й поставте дієслова у відповідній формі.

1. (Llamarse, yo) María. 2. (Ser, yo) alumna de la escuela de derecho. 3. (Vivir, nosotros) en Simferópol. 4. Mis padres también (vivir) en Simferópol. 5. Mi mama (ser) española y a menudo (prepararnos) diferentes platos de la cocina española. 6. Ella (decir) que Simferópol (ser) una ciudad bonita. 7. Mis padres y yo (amar) nuestra ciudad y nuestra cocina ucraniana. 8. En Simferópol también (vivir) mis abuelos y mis tíos. 9. Mi tía (llamarse) Lucía y mi tío (llamarse) Jorge. 10. Mis tíos (ser) muy bonitos, (ser) altos y finos. 11. Mi tío (trabajar) en un restaurante muy bueno y (preparar) allí los platos de muchas cocinas nacionales.

3. Складіть словосполучення, згоджуючи іменники та прикметники в роді та числі.

el arroz, el agua, la zanahoria, la cebolla, la carne de gallina, la carne de conejo, el azafrán, plato, cocina	blanco, negro, mucho, poco, sabroso, español, ucraniano, nacional, grande, pequeño, caliente, frío,
---	---

Третій етап активізації базується на застосуванні отриманих нових знань та лексичного мінімуму за допомогою дидактичного та роздаткового матеріалу у вигляді різноманітних карток.

Наприклад:

1. Оберіть одне з блюд, що пропонуються. Чому саме цю паеллю Ви обрали.

Paella de arroz blanco con carne.

Paella de arroz blanco con mariscos.

Paella de arroz negro con carne.

Paella de arroz con conejo.

Paella de arroz blanco con legumbres.

Paella de arroz blanco con gallina.

2. Опишіть приготування одного з національних іспанських блюд з продуктів, що пропонуються:

el arroz blanco, el agua, la zanahoria, la cebolla, la carne de gallina, el azafrán.

3. Які з наданих дієслів вживаються при приготуванні валенсійської паельї?

cocinar, cantar, calentar, preparar la comida, hacer los deberes de casa, poner la mesa, dibujar, cortar, lograr, salir, vivir, echar

4. Яких інгредієнтів не вистачає у наданому списку для приготування валенсійської паельї?

el arroz blanco, la zanahoria, la cebolla, la carne de conejo, el azafrán

5. Опишіть приготування будь-якого блюда з рисом. Поясніть, чим воно відрізняється від валенсійської паельї.

6. Складіть меню української кухні.

7. Пригласіть друзів на вечерю. Описуючи приготування іспанської паельї, переконайте їх, що це найсмачніше блюдо.

Залежно від рівня знань учнів, їх віку та класу завдання може бути написано українською мовою або іспанською.

На вищезгаданих прикладах вивчення іспанської мови на базі лінгвокраїнознавства показано як за допомогою цього аспекту розширюється загальноосвітній кругозір учнів. Адже лінгвокраїнознавство – це вивчення іноземної мови не лише в аспекті фонетико-лінгвістичного та граматичного матеріалу, а разом з вивченням культури, географії, історії країни, мова якої вивчається, тобто на основі історико-географічного та національно-культурного матеріалу; це – формування лінгвокраїнознавчої компетенції учнів, тобто формування системи учнів про історію, географію, національні традиції, звичаї та реалії той країни, мова якої вивчається.

Список використаних джерел

1. Бєрингер А. Испанский язык. Практикум по грамматике: учебное пособие / Астрид Бєрингер, Марта Рабинович. – М.: Астрель. АСТ, 2010. – 125 с.
2. Шишков В.В. Іспанська мова. Розмовна іспанська лексика: навчальний посібник / Володимир Васильович Шишков. – К.: ТОВ “ВП Лотос”, 2004. – 352 с.
3. R. Menendez Pidal. Cantar de mio Cid. Texto, gramática y vocabulario [por.] 3-a ed., v. 1-3, Madrid, 1954-56 (Obras completas de R. Menéndez Pidal, v. 3– 5); в рус. пер.– Песнь о Сиде, М., 1959.

Summary. Lingvostranovedenie – an aspect of teaching Spanish in secondary school. Learning Spanish is offered not only on the basis of linguistic material, but also through geographical, historical, domestic and other national realities of Spain. We consider three stages Lingvostranovedenie (presentation, consolidation and intensification) and practical tasks, exercises each of the three methods.

Key words: Spanish language, linguistics and country studies, national and international culture, national cultural and historical realities of Spain, presentation, consolidation, intensification, practical application exercises.

УДК 811. 161. 2: [398 + 34]

С.Т.Лавриненко

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА ОПОЗИЦІЯ “ЗЛОЧИН – ПОКАРАННЯ” В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ БАЛАДАХ

У статті здійснено лінгвокультурологічний аналіз мовних об’єктивацій баладного смислокомплексу “злочин – покарання”. Характеристика закономірностей вербалізації фольклорних уявлень про порядок, справедливість, честь, гідність відкриває новий ракурс висвітлення антропологічних і ментально-ціннісних основ праворозуміння.

Ключові слова: лінгвокультурологія, злочин, покарання, народна балада.

Проблема взаємозв’язку мови і культури є однією з центральних у сучасному мовознавстві. За справедливим твердженням В.В.Жайворонка, “мову як духовне надбання етносу можна розглядати в проекції на його культуру, історію, філософію, психологію, релігію, звичаї, побут,